

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 570/2015-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. novembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Čorbom, PhD., Žižkova 39, Košice, pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžr/141/2013 z 25. februára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. mája 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len

„listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) a podľa čl. 12 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Sžr/141/2013 z 25. februára 2015.

Ako zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, sťažovateľ namieta, že najvyšší súd tým, že v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Slovenského pozemkového fondu č. DE/2012/017403-403 z 28. marca 2012 právne normy, ktoré na skutkový stav aplikoval, vyložil absolútne v rozpore s ich významom a účelom, z predložených dôkazov vyvodil nesprávne závery a navyše svoje rozhodnutie dostatočne nezdôvodnil. Napadnuté rozhodnutie tak podľa sťažovateľa pôsobí svojvoľne a arbitrárne, vymyká sa požiadavkám spravodlivého súdneho procesu a v konečnom dôsledku výrazne zasahuje do práva sťažovateľa vlastníť majetok.

Sťažovateľ uviedol, že rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Trebišove č. 2007/00073 z 29. marca 2007 mu bolo priznané právo na náhradu za vyvlastnený pozemok vo forme bezplatného prevodu iného pozemku vo vlastníctve štátu v primeranej výmere a bonite, v akej bol pôvodný pozemok, a to ak možno v tej istej obci, v ktorej sa nachádza prevažná časť pôvodných pozemkov, ak s tým oprávnená osoba súhlasí alebo oprávnenej osobe sa poskytne finančná náhrada. Slovenský pozemkový fond mu ako náhradný pozemok ponúkol jeden zo štyroch pozemkov, konkrétne:

- pozemok parc. č. [REDACTED], orná pôda o výmere 6 316 m², v extraviláne obce [REDACTED] o podiele 1/3,
- pozemok parc. č. [REDACTED], orná pôda o výmere 4 424 m², v extraviláne obce [REDACTED] o podiele 1/2,
- pozemok parc. č. [REDACTED], orná pôda o výmere 1 586 m², v extraviláne obce [REDACTED] o podiele 1/1, alebo
- pozemok parc. č. [REDACTED], orná pôda o výmere 7 421 m², v intraviláne obce [REDACTED], z ktorej mu však bola ponúknutá iba jeho časť o výmere 191 m².

Keďže sťažovateľ nepovažoval ani jeden z ponúknutých pozemkov za zodpovedajúci výmerou a bonitou vyvlastnenému pozemku, túto ponuku odmietol.

Sťažovateľ je toho názoru, že v konaní ako pred najvyšším súdom, tak aj pred Krajským súdom v Bratislave nebola rešpektovaná spravodlivosť a zákonnosť súdneho konania. Súdny namiesto toho, aby sťažovateľovi poskytl ochranu proti neoprávnenému, logicky neudržateľnému a právne predpisy ignorujúcemu rozhodnutiu Slovenského pozemkového fondu, nekriticky prevzali absurdné závery jeho nezákonného rozhodnutia.

Zdôraznil, že ani Slovenský pozemkový úrad, ani súdy nevzali do úvahy skutočnosť, že „na aplikáciu právnej normy o poskytnutí finančnej náhrady nebol žiadny dôvod. Slovenský pozemkový fond mal k dispozícii vhodný pozemok v primeranej výmere a bonite pre sťažovateľa a aj mu takýto pozemok ponúkal. Išlo o pozemok parc. č. [REDAKOVANÉ], orná pôda o výmere 7 421 m², v intraviláne obce [REDAKOVANÉ]. Tento pozemok bol v rovnakom meste ako vyvlastnený pozemok, rovnako v intraviláne ako vyvlastnený pozemok a rovnako orná pôda ako vyvlastnený pozemok... Lenže SPF ponúklo sťažovateľovi z pozemku, ktorý umiestnením i druhom pozemku zodpovedal vyvlastnenému pozemku iba 191 m², hoci výmera zodpovedajúca spoluvlastníckemu podielu na pozemku, ktorý bol vyvlastnený bola vyše 2 565 m².“

Sťažovateľ mal za nedôvodný a nezákonný postup Slovenského pozemkového fondu – ponúknutie finančnej náhrady, čo podporil poukazom na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžo/304/2008 z 8. septembra 2009, konkrétne na právny názor, že „*Ťarchu vyrovnania formou náhradných pozemkov nemôže žalovaný správny orgán preniesť na vlastníka pôvodných pozemkov, a preto jeho povinnosťou v súčinnosti so Slovenským pozemkovým fondom bolo žalobcovi ako vlastníkovi pôvodných pozemkov ponúknuť na vyrovanie náhradné pozemky vo výmere a kvalite zodpovedajúcej jeho pôvodným pozemkom v obvode pozemkových úprav a takúto ponuku s ním aj prerokovať. Finančná náhrada by prichádzala do úvahy len v krajnom prípade, a to predovšetkým v tom prípade, pokiaľ by vlastníka pôvodných pozemkov odmietol na vyrovanie náhradné pozemky vo výmere a kvalite zodpovedajúcej pôvodným pozemkom*“. Podľa jeho názoru rozhodne

nešlo v jeho veci o situáciu, kedy by Slovenský pozemkový fond musel siahat' po finančnej náhrade.

Ďalej namietal, že ani Slovenský pozemkový fond, ani súdy nevzali do úvahy závery ústavného súdu (PL. ÚS 37/95, IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06), Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok vo veci Urbárska obec Trenčianske Biskupice vs. Slovenská republika), ani skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré vo svojej argumentácii použil. Osobitne súdy postupovali pri výklade § 8a zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“) v spojení s vyhláškou Ministerstva financií, cien a miezd Slovenskej socialistickej republiky č. 205/1988 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a o náhradách za dočasné užívanie pozemkov formalisticky a následne aj v rozpore s požiadavkami ústavy na výklad zákonov, čím „*v zmysle označeného rozsudku Európskeho súdneho dvora pre ľudské práva neodstránili prekážku, ktorá bránila ochrane základného ľudského práva vlastníť majetok poskytnutím primeranej náhrady za vyvlastnený pozemok!*“. Tým, že Slovenský pozemkový fond neponúkol sťažovateľovi primeraný náhradný pozemok a preniesol zodpovednosť za nadobudnutie takého pozemku na sťažovateľa pri súčasne ponúknuťej finančnej náhrade 442,80 €, nielenže podľa sťažovateľa neodstránil majetkovú krivdu, ktorú utrpela právna jeho predchodkyňa, ale túto prehľbil.

V zmysle ďalších námietok sťažovateľa sa najvyšší súd v označenom rozsudku s dôvodmi a argumentáciou sťažovateľa obsiahnutými v jeho odvolaní voči rozsudku krajského súdu vysporiadal len veľmi laxne a v zásade sa obmedzil len na vyslovenie, že sa stotožňuje s odôvodnením rozsudku krajského súdu, pričom sa vôbec nezaoberal relevantnosťou krajským súdom použitej právnej úpravy z hľadiska temporality. Zdôraznil, že účinnosť krajským súdom aplikovaného § 8a zákona č. 503/2003 Z. z. nastala až niekoľko rokov po podaní reštitučnej žiadosti. Ďalej sťažovateľ namietol, že súdy sa vôbec nezaoberali ústavnou konformitou aplikovaných právnych noriem, hoci sú na to

povinné. Najvyšší súd sa vôbec nezaoberal otázkou, či daný skutkový stav umožňoval Slovenskému pozemkovému fondu vydať žalobu v správnom súdnictve napadnuté rozhodnutie. Následne súdy dospeli k absolútne neprimeraným záverom, že namiesto pozemku v intraviláne mesta s viac ako 8 000 obyvateľmi o výmere 2 565 m² má byť poskytnutá náhrada v sume 442,80 €. Rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžr/141/2013 z 25. februára 2015 tak podľa sťažovateľa nemožno hodnotiť inak ako absolútne nedôvodný, arbitrárny a z logického hľadiska absurdný.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných ľudských práv a slobôd, základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo sťažovateľa na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 Ústavy SR rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžr/141/2013 zo dňa 25.02.2015 porušené bolo.

Zrušuje sa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžr/141/2013 zo dňa 25.02.2015 a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania spočívajúce v trovách právneho zastúpenia vo výške 296,44 eur na účet právneho zástupcu sťažovateľa č. [REDACTED] [REDACTED] vedený v [REDACTED] do 15 dní od právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon je chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať

všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01).

Ústavný súd teda nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Z pripojeného rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že tento sa oboznámil s obsahom pripojených spisov, z ktorých okrem iného zistil, že sťažovateľ (navrhovateľ v konaní) trikrát nesúhlasil s náhradnými pozemkami (27. augusta 2007, 19. novembra 2007, 11. novembra 2009). Následne sa v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvostupňového rozsudku a zhodne dospel k záveru, že *„odporca pri postupe uspokojenia reštitučného nároku za priznané právo na náhradu za pozemok, ktorý mu nebolo možné vydať a pri výpočte výšky finančnej náhrady postupoval správne a v súlade s platnými právnymi predpismi (vyhláška č. 205/1988Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a o náhradách za dočasné užívanie pozemkov v znení neskorších predpisov, ktorá bola účinná ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 229/1991Zb.“* Najvyšší súd dodal, že požiadavka sťažovateľa na prevedenie pozemku v intraviláne mesta [REDAKOVANÉ] v primeranej výmere a bonite pri súčasnej požiadavke, aby súd uložil odporcovi povinnosť oceniť pôvodný pozemok v intraviláne obce trhovými cenami ku dňu vydania náhradného pozemku v súlade s európskym právom, vzhľadom na právnu úpravu (§ 1, § 6 ods. 2, § 6 ods. 5 a § 8a zákona č. 503/2003 Z. z.) nemá oporu v zákone. Inak rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 219 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 250ja ods. 3 druhou vetou OSP a § 250l OSP, keď dospel k záveru, že námietky uvedené v odvolaní proti rozsudku krajského súdu neobstoja a nemohli ovplyvniť posúdenie danej veci.

Keďže konanie pred prvostupňovým a odvolacím súdom predstavuje jeden celok od začatia konania až do jeho právoplatného skončenia, rozhodnutia v ňom vydané treba posudzovať v tomto kontexte, ústavný súd pre účely komplexného posúdenia veci doplnil spisový materiál aj o rozsudok krajského súdu č. k. 4 S/80/2012-61 z 31. mája 2013.

Krajský súd vo svojom rozhodnutí okrem iného skonštatoval, že v priebehu reštitučného konania nebolo preukázané tvrdenie, že by v prípade pôvodnej pôdy išlo v čase vyvlastnenia o stavebný pozemok, hoci správny orgán sťažovateľa na to vyzval. Tvrdenie, že podľa § 6 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. má sťažovateľ právo na vydanie náhradných pozemkov v lokalite a rozmeroch odňatých pôvodných pozemkov (v intraviláne mesta M. o výmere 2 565 m²), z citovaných ustanovení nevyplýva a súd ho považuje za zavádzajúce. Súčasne, ako neskôr aj najvyšší súd poukázal na § 8a zákona č. 503/2003 Z. z., v zmysle ktorého sa pri poskytnutí finančnej náhrady oprávnenej osobe podľa § 6 ods. 2 postupuje podľa ustanovenia cenového predpisu platného ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (účinnosť nadobudol 24. júna 1991). V závere odôvodnenia svojho rozsudku krajský súd vyslovil, že *„v konaní o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu vo veci navrátenia vlastníctva k pozemkom, resp. práva na náhradu za pozemok, ktorý nebolo možné vydať, sa súd môže zaoberať len posúdením zákonnosti toho rozhodnutia odporcu, proti ktorému podal navrhovateľ v zákonnej lehote opravný prostriedok a ktorý označil za predmet preskúmania. Inými nárokmi, ako boli riešené napadnutým rozhodnutím, sa v tomto preskúmovacom konaní zaoberať nemôže. Z uvedeného dôvodu k návrhu nariadenia odporcovi, aby poskytol navrhovateľovi pozemok v intraviláne mesta M. vo výmere 2 565 m² súd nemohol prihliadnuť, navyše tento spôsob poskytnutia náhrady za pozemok, ktorý nebolo možné vydať by bol v rozpore s ustanoveniami zákona č. 503/2003 Z. z.“*

Proti rozsudku najvyššieho súdu sťažovateľ v postate namieta nesprávne právne posúdenie veci spočívajúce vo formalistickom výklade a aplikácii právnej normy, ktorá z hľadiska svojej časovej účinnosti nemohla byť použitá (§ 8a zákona č. 503/2003 Z. z.), a v nesprávnom výklade požiadavky na výmeru a bonitu náhradného pozemku.

Podľa § 8s zákona č. 503/2003 Z. z. pri poskytnutí finančnej náhrady oprávnenej osobe podľa § 6 ods. 2 sa postupuje podľa ustanovenia cenového predpisu platného ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku.

Podľa § 3 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov všeobecne záväzné právne predpisy nadobúdajú účinnosť pätnástym dňom po ich vyhlásení v zbierke zákonov, ak nie je v nich ustanovený neskorší deň nadobudnutia účinnosti. Ak je to odôvodnené naliehavým všeobecným záujmom, môže sa v právnom predpise výnimočne ustanoviť skorší začiatok jeho účinnosti, najskôr však dňom vyhlásenia v zbierke zákonov.

Účinnosť právnej normy vypovedá o jej záväznosti pre adresátov, ktorým je určená, a to v korešpondencii s jej personálnou pôsobnosťou a títo adresáti sú povinní dodržiavať stanovené pravidlo správania obsiahnuté v dispozícii právnej normy určené rozkazovacím spôsobom príkazu alebo zákazu či určením možného dovoleného správania vo forme povolenia, súhlasu. Tomu zodpovedajú práva a povinnosti tých subjektov, ktorým je platná a účinná právna norma adresovaná.

K definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv občanov a právnej istoty (nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 16/95 z 24. mája 1995). Avšak nie každé pôsobenie neskoršieho zákona do minulosti sa v teórii nepovažuje za spätné pôsobenie. Všeobecne je prijatý názor, že plnenie právnej povinnosti sa musí uskutočňovať na základe práva platného v čase, kedy dochádza k plneniu danej právnej povinnosti. Obdobné platí aj pre spôsob uplatňovania nárokov, ku ktorému musí dôjsť na základe práva platného v čase, kedy sa uskutočňuje realizácia nároku. Pri nepravej retroaktivite nemožno hovoriť o spätnej účinnosti v pravom zmysle slova. Pokiaľ došlo k zmene v právnej úprave, musia byť subjektívne práva a povinnosti vznikajúce z právnych vzťahov posudzované podľa práva účinného v čase ich vzniku.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03, II. ÚS 9/2013). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

Zo sťažovateľom napadnutého rozsudku jednoznačne vyplýva, že najvyšší súd jednak sám rešpektoval čl. 2 ods. 2 ústavy, keď napadnutý rozsudok krajského súdu preskúmal postupom ustanoveným Občianskym súdnym poriadkom, a tiež keď zistil, že Slovenský pozemkový fond postupoval rovnako a pri svojom rozhodovaní sa riadil zákonom č. 503/2003 Z. z. v znení platnom a účinnom v čase vydania správneho rozhodnutia. Súčasne svoje rozhodnutie riadne odôvodnil poukazom na relevantnú právnu úpravu, pričom neopomenul ani zdôvodniť jej aplikáciu na skutkový stav s ohľadom na žalobné a odvolacie námietky sťažovateľa. Pokiaľ Slovenský pozemkový fond rozhodol v súlade so zákonom v znení účinnom v čase rozhodovania, aplikoval na vec príslušnú normu, a to bez ohľadu na znenie zákona v čase uplatnenia si reštitučného nároku. Znenie zákona v čase uplatnenia nároku je relevantné pre posúdenie náležitosti listiny, ktorú tak sťažovateľ učinil, a jej príloh.

Ústavný súd dáva do pozornosti sťažovateľa, že súdy v správnom súdnictve na rozdiel od iných konaní nerozhodujú o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb priamo. Nemajú právomoc svojím rozhodnutím nahradiť alebo doplniť preskúmané správne rozhodnutie alebo postup, môžu len konštatovať jeho rozpor so zákonom a následne rozhodnutie zrušiť a vrátiť správnomu orgánu na ďalšie konanie, alebo po zistení, že preskúmané rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonom, zamietne žalobu, resp. napadnuté správne rozhodnutie potvrdí (§ 250j OSP, § 250q OSP). Táto vlastnosť konania v správnom súdnictve má za následok aj to,

že súdy v správnom súdnictve nie sú súdmi skutkovými, ale vykonávajú len dôkazy relevantné pre zistenie prípadného zásahu do práv a právom chránených záujmov žalobcu (navrhovateľa) v konaní. Svojou činnosťou nenahrádzajú žiadnu z etáp správneho konania. Najvyšší súd preto nemohol uložiť povinnosť Slovenskému pozemkovému fondu vypracovať nový znalecký posudok.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie najvyššieho súdu nemožno považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a takisto z neho nevyplýva taká aplikácia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorá by bola popretím jeho podstaty a zmyslu. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neopodstatnenosti či arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Odôvodnenie sťažnosťou napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyhovuje požiadavkám základného práva na spravodlivé súdne konanie a rovnosť účastníkov konania a najvyšším súdom prezentovaný výklad relevantných právnych predpisov v ich vzájomnej súvislosti nie je v rozpore s čl. 152 ods. 4 ústavy.

V dôsledku toho ústavný súd konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu spochybňovať závery napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, a preto nie je oprávnený a ani povinný jeho odôvodnenie nahrádzať svojím právnym názorom. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy (a tiež právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu), ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení týchto práv by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných

práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (IV. ÚS 326/07).

Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že ak v danom prípade dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, neprichádza do úvahy ani vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa z čl. 20 ods. 1 ústavy.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že námietky sťažovateľa nesignalizujú také pochybenie zo strany najvyššieho súdu, ktoré by mu po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie umožnilo dospieť k záveru, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu mohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa na spravodlivý súdny proces zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 36 ods. 1 istiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu a podľa čl. 12 ústavy.

Pretože namietané rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 druhej vety zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2015